

CONDIȚIILE EDIFICĂRII PALATULUI „ACADEMIEI” (UNIVERSITAȚII) DIN BUCUREȘTI ÎN ANII 1857—1864

de ION IONAȘCU

Preocuparea caimacamului Alex. D. Ghica (1856—1858) pentru crearea unor condiții mai favorabile dezvoltării învățământului superior din București s-a manifestat încă de la înscăunarea sa, când dădea dispoziții eforilor școalei să ia măsuri de a se construi pe terenul de la Colegiul Sf. Sava, atît localul principal al instituției școlare, cît și edificiile pentru bibliotecă, muzeu, tipografie și pensionatul școalelor¹. La 1 februarie 1857, el dispuse: „...departamentul va orîndui a se lucra îndată și un plan de o așezare regulată și bine combinată a zidurilor cuvenite stabilimentului instrucții publice în Sfîntu Sava”².

Dînd urmare dorinței caimacamului, departamentul credinței invită pe arhitectul Schlatter să întocmească planul cerut³, lucru pe care acesta l-a executat. Ulterior, considerîndu-se că importanța clădirii depășea posibilitățile unui singur specialist, fiind vorba de o „Academie” (în sens de instituție de învățămînt superior), au fost desemnați arhitecții Al. Orăscu și Sc. Benisch, ca împreună cu Schlatter să facă planurile clădirii și devizul.

Din planurile cartografice vechi ale orașului București, anterioare anului 1857, dintre care șase sînt inedite și se găsesc în arhiva istorico-

¹ Este de reținut faptul că la 3 dec. 1852, eforii raportau lui Știrbei că „clădirile în care se află acum biblioteca și muzeul” sînt „dărăpănate și umedoase” și-i propuneau să se construiască o clădire nouă cu etaj, care ar necesita suma de 168.240 lei, detaliată într-un deviz, rămas însă fără aplicare (Arh. St. Buc., *Min. Instr.*, dos. 1812/1852, f. 1—3). La 6 apr. 1853 ei adresau domnitorului un alt raport arătînd că gimnaziul are 400 elevi, iar „de la 1 sept. urmînd a se deschide și cursul de drept comercial și administrativ, precum și cursurile de ingineri, și trebuința de clase de studii devenînd cu acest adaos de cursuri de neapărat”, și conchideau necesar „a se mai clădi lingă încăperea în care se află gimnaziul, încă 3 săli de zid”, cu suma de 25.678 lei, majorată apoi la 33.910 lei. Știrbei aprobă cu observația „ca adăugirea să se facă potrivit cu trebuința, și tot într-o vreme să se armonizeze cu celelalte clădiri”. În iulie lucrarea s-a adjudecat cu 27.900 lei, fiind chezașul constructorilor pitarul Asan, iar în vara 1854 era terminată (Arh. St. Buc., *Min. Instr.*, dos. 2860/1853, f. 1—41).

² Arh. St. Buc., *Min. Instr.*, dos. 3744/1857, f. 8. Cu nr. 382 din 1 februarie 1857, Secretariatul Sfatului comunică hotărîrea caimacamului, iar la 8 februarie departamentul o transmite Eforiei (f. 9—10).

³ *Ibidem*, f. 11 (la 12 februarie 1857).

militară din Moscova¹, an în care s-a proiectat și aprobat monumentală construcție de la Sf. Sava, se observă că între „ulița Colegiului“ (actuala stradă a Academiei, ce conservă amintirea Academiei de la Sf. Sava) și ulița Colței (actualele bulevarde 1848 și N. Bălcescu) nu exista o arteră de comunicație, legătura cu Colțea făcându-se numai indirect printr-o ulicioară ce pleca de la m-reă Sf. Sava, avînd în partea stîngă întinsa proprietate a lui Costache Suțu (clădirea actuală a Ministerului Construcțiilor) și sfîrșindu-se în strada Racoviță (astăzi Ion Ghica), care la stînga ducea în ulița Colței, iar drept înainte pe ulița Bărcănescului (actuala strada Doamnei), deoarece pe partea stîngă a străzii Colței erau case cu prăvălii, începînd din ulița Racoviță (ce pornea din fața spitalului Colțea, avînd în dreapta casa lui Suțu, astăzi Muzeul de istorie a orașului București) și pînă la ulița bisericii Ienei.

La 17 august 1857, arhitecții Al. Orăscu și Beniș înaintează departamentului un raport, însoțit de „programa proiectului“ și deviz, arătînd că construcția „nu se va putea da în total prin licitație“, trebuind evitată orice tendință de speculă „de la o asemenea clădire națională“.

Planul prevedea la „etajul de jos“ (parter) următoarele încăperi: două pentru „instrumente de fizică și laborator chimic“, una pentru „prelecții fizico-chimice“, două săli mari pentru cl. I și II, două pentru cl. III—IV; una de „adunare a profesorilor“, două odăi pentru „castelanul Academiei“, un apartament din patru odăi pentru subdirector, trei pentru „aresturi“, cinci camere pentru cancelaria Eforiei școalelor și două săli pentru „facultatea de legi“. La „etajul II principal“ (de fapt etajul I) figurau: „sala de ceremonii și examene“, patru săli pentru clasele V—VIII, patru săli pentru *clasele superioare*, două săli pentru „*facultatea de inginerii civile*“ și două camere deosebite, un apartament pentru director, cu patru odăi, un salon și două camere. La „etajele superioare“ se prevedeau trei săli pentru „cursul de pictură“ și trei pentru „cursurile libere“. Se stabilea prin deviz valoarea aproximativă a acestor lucrări la 1.892.690 lei sau 60.085 galbeni².

Felul cum erau dispuse sălile, ce suprafețe aveau, în ce raport se găseau etajele cu parterul etc., sînt elemente ce nu se cunosc, deoarece — deși materialele documentare fac dese referiri la ele — planurile inițiale cu modificările ce li s-au adus nu se păstrează în dosarele cercetate.

La 2 septembrie, Gr. Bengescu, șeful departamentului, face un raport caimacamului, arătînd că prin legiuirea din anul 1847 se prevăzuse un fond de 500.000 lei pentru clădirea „unei Academii“, că localul actual de la Sava este neîndestulător „dezvoltării învățăturilor“ și „în mare stricăciune“, deci se impune construirea pe același teren a „unei clădiri academice“, în care scop s-au și întocmit planurile și devizul pe care le

¹ Se găsește aici și cel mai vechi plan cunoscut pînă astăzi al orașului București, ridicat în 1770 (I. Ionașcu, *Planul cartografic inedit al orașului București din anul 1770*, în „Studii“, an. XII (1959), p. 113—131, cu reproducerea lui fotografică). Celelalte cinci planuri sînt: două ale generalului Harting (din anii 1807 și 1812); unul din 1828, ridicat de sublocotenentul Șernskanț și topograful Kusmin, altul al generalului Glebov, din 1849—1850 și încă unul din aceeași perioadă, fără indicația autorului.

² Arh. St. Buc., *Min. Instr.*, dos. 3744/1857, f. 23—25. Urmașii lui Orăscu păstrau un interesant tablou acquarel reprezentînd palatul universității în stil neo-clasic, așa cum el l-a conceput în 1857. Astăzi acquarela se află la Biblioteca Acad. R.P.R.

NOI DIRECTORUL. NOS DIRECTOR

ȘCOLELOR PRINCIPATULUI SCHOLARUM PRINCIPATUS

ROMANIEI ȘI PROFESORII CURSULUI DE VALACHIAE PROFESSORESQUE CURSUS

MATHEMATICA ELEMENTARE IN COLEGIIU DIN BUCUREȘTI ELEMENTORUM MATHESES IN COLLEGIO BUCURESTIENSIS

prinț/acasta facem cunoscut că Domnul *Alexan-
dru Christea Orăscu*

după ce a trecut în colegiu din București cursul matematici
elementare, dobândind la examene clasăția următoare:

- Adecă la Aritmetica *Immerentia*
— Algebra *Immerentia*
— Geometrie *Immerentia*
— Trigonometrie *Immerentia*

a urmat cu laudă, pătrunderea și cursul de aplicații ma-
tematic la ridicare de planuri topografice, cu deprindere și
la alegerea hotarelor prin cercetarea semnelor la fața lo-
cului.

Data în București la *8. Martie*
Anul 1840.

Director *P. Poenaru*

Vice-Dir. *A. Florian*

Secretar *A. Christea*

nostris his literis declaramus Dominum *Alexan-
dru Christea Orăscu*

in collegio Bucurestiensis elementa mathesis ita absolvis-
se, ut hosce in examine publico assecutus sit calculos.

- In Arithmetica *Immerentiam*
— Algebra *Immerentiam*
— Geometria *Immerentiam*
— Trigonometria *Immerentiam*

et consecutus magna cum persequutione cursum mathe-
sis applicatae in descriptione formarum topographicarum
cum exercitationibus, prout et modum constitutendarum
finium inspectione et scrutatione signorum in loco.

Datum Bucurestis die *8. Martii*
Anno 1840

Professores

G. Pop Profesor de *Trigonometrie*
și *Geometrie*

D. Pavel profesor de *Algebra* și
Trigonometrie

Diploma de inginer hotarnic obținută de Alex. Chr. Orăscu din partea lui P. Poenaru,
directorul Eforiei școalelor, a lui A. Florian și a profesorilor de matematici de la Colegiul
Sj. Sava, G. Pop și D. Pavel, la 8 martie 1840. (Originalul în colecția inginer Șerban
Orescu-București)

supune spre aprobare, propunînd să se numească un arhitect diriginte și niște funcționari, și să se înceapă „dărîmarea chiar de acum”¹.

N-au trecut decît opt zile de la supunerea acestui raport și caimacamul emite ofisul nr. 1290 din 10 septembrie 1857², prin care aprobă proiectul și devizul în valoare de 1.892.690 lei (de fapt 1.982.690 lei, datorită unei erori prin intervertirea cifrelor, cum se va observa mai tîrziu) „pentru înființarea unei Academii”, fiind numit ca diriginte al lucrărilor arhitectul Al. Orăscu, retribuit cu 1000 de galbeni.

Hotărîrea lui Ghica a fost comunicată eforiei la 16 septembrie³, cerîndu-i-se să ia măsuri pentru punerea ei în practică. După o săptămînă, Secretariatul statului restituie departamentului „cultului...”, planurile clădirii Academiei în număr de 5... și devizul⁴, care fuseseră prezentate caimacamului.

În scurtă vreme Eforia putu asigura lui Orăscu banii necesari pentru dărîmarea și începerea lucrărilor la fundații, astfel că la 10 octombrie 1857 au loc, cu participarea lui Ghica, festivitățile punerii pietrei fundamentale a palatului viitoarei Universități, cu care prilej se bate și o medalie comemorativă, „Medalia Universității”, al cărei original se conservă la Cabinetul numismatic al Academiei R.P.R. Pe aversul medaliei apare fațada clădirii, avînd în partea de sus inscripția: „Triumful științelor”, iar dedesubt o inscripție circulară: „Academia Romînă în București MDCCCLVII”. Pe revers, o ghirlandă de stejar cu armele și stema țării, avînd în centru inscripția: „Spre dezvoltarea spiritelor tinerimii”, apoi marginal: „În memoria fondatorilor s-a pus temelia la 10 octombrie”⁵. Este semnificativ faptul că în toamna acestui an, cînd pe plan politic se constituie și își desfășură lucrările Divanul Ad-hoc — adunarea națională, în care pentru prima oară își fac apariția și reprezentanți ai țărănimii, și se formulează dezideratele întregului popor pentru înfăptuirea statului național Romînia —, se pune și temelia edificiului destinat dezvoltării învățămîntului de cel mai înalt grad, superior și diferențiat de învățămîntul mediu prin conținut, metodă și scop. Procesul acesta de dezvoltare a formelor noi în suprastructura societății romînești, impus de transformările din baza economică, n-a putut fi urmărit și descifrat cu deplină claritate, de aici explicabilă confuzia denumirilor de „Academie” și „Universitate”. Acestea vor stărui, după cum vom vedea, în unele minți ale vîrfurilor societății, ceea ce nu exclude puternica dorință ce anima pe acești factori cu răspundere în stat de a ridica învățămîntul pe o treaptă superioară, care, în anul 1864 (cu patru ani mai tîrziu decît la Iași), devine oficial, învățămînt universitar.

Inițial, concepția ce a călăuzit pe Ghica în rezolvarea problemei construirii noului local de la Sava, a fost aceea de „înființarea unui centru pentru instrucția publică superioară”, în care să se predea și „învăță-

¹ Arh. St. Buc., *Min. Instr.*, dos. 3744/1857, I. 27, 38.

² *Ibidem*, f. 28, 37.

³ *Ibidem*, f. 29 (nr. 1574).

⁴ *Ibidem*, f. 31 (nr. 3072 din 23 sept.).

⁵ Dr. V. Gomoiu, *Din istoria medicinei și a învățămîntului medical în Romînia (înainte de 1870)*, București 1923, p. 1180, nota 1. La acea dată nu se știa de soarta originalului, existînd numai o copie executată de Reschi la Brașov.

turile școlare“ medii, aceasta fiind — după expresia lui — „o neapărată urmare a stării de acum a instrucțiunii publice la noi“¹.

Încă din 1852 se observase că terenul de la Sf. Sava era cu totul insuficient pentru o clădire în care inițial se concepușe să funcționeze colegiul, biblioteca, muzeul, tipografia și „Academia“ cu „facultățile“, din care cauză în februarie se luase cu embatic de la Eforia spitalelor un loc în ulița Colței², iar în 1853 se cumpărase de la pitarul C. Balsamă terenul învecinat³, cum și casele pitarului A. Petrescu, situate în direcția opusă Colței, plătindu-se 1500 de galbeni⁴. În aceste case, departamentul interior (interne) anunța Eforia școalelor la 21 septembrie 1854, că se va instala „laboratorul cu cancelaria de avise pentru linia telegrafică București—Brașov“⁵, iar la 22 decembrie fixa și chiria anuală de 100 de galbeni pentru casa „ocupată vremelnice de așezământul telegrafic bucureștean“⁶. Aflăm deci că aici a funcționat cel dintâi oficiu telegrafic din București. În 1857 Eforia școalelor obținea aprobarea caimacamului Ghica să se cumpere cu 6000 de galbeni și casele lui Vasile Hiotu, lângă cele cumpărate de la Petrescu.

În ianuarie 1857⁷ arhitectul Schlatter, însărcinat să facă planul terenului Hiotu, propune să se cumpere și casele Anicăi Boerescu (cu 1800 de galbeni) de pe ulița Colței, ale bisericii Ienei (2100 de galbeni) și ale lui Crăciun Olaru⁸ (1500 de galbeni), susținând că numai pe o suprafață astfel lărgită s-ar putea construi „un maiestos stabiliment, cu piață și alee de plimbare“. În ajunul festivităților de începere a lucrărilor de construirea palatului, eforii cad de acord cu Antonie Baronzi și fiii săi să cumpere cu 4500 de galbeni casa lor apropiată de ale lui Petrescu și Hiotu, din „colțul despre dreapta al uliței Lazăr“ și susțin față de Ghica cumpărarea casei „pentru că prin ea s-ar deschide mai mult fațada intrării Academiei“⁹.

În anul următor, în vremea executării lucrărilor, arhitectul diriginte Al. Orăscu propune să se cumpere și terenul cu clădirile fraților Boerescu¹⁰, iar la 12 iulie 1858 Poenaru și Costaforu convin să dea lui V. Boerescu 5000 de galbeni, sub rezerva aprobării lui Ghica, care își exprimă acordul prin ofisul 1056 din 12 august¹¹. La 4 septembrie 1859, prăvăliile din ulița Colței, foste ale lui Boerescu, nu fuseseră încă dăruite din cauza încetinelii cu care se construia localul nou al Academiei¹². Dirigintele lucrărilor mai socotea necesar la 14 noiembrie 1858¹³ când nu mai cîrmuia

¹ Arh. St. Buc., *Min. Instr.*, dos. 3744, f. 149, 168—169.

² *Ibidem*, dos. 1812/1852, f. 1 și urm.

³ *Ibidem*, dos. 3744/1857, f. 93.

⁴ *Ibidem*, dos. 2862/1853. Raportul Eforiei nr. 649 din 22 aprilie, se aprobă de Știrbei cu ofisul 826 din 2 mai 1853 (f. 1—3, 10—11).

⁵ *Ibidem*, dos. 3722/1857, f. 4, 9—10, 33 (adresa nr. 4883).

⁶ Arh. St. Buc., *Min. Instr.*, dos. 3722/1857, f. 48.

⁷ *Ibidem*, f. 6.

⁸ Pe acest teren se afla hotelul Kiech, situat în vecinătatea casei Șuflu, casă în care funcționează în zilele noastre Muzeul de istorie a orașului București.

⁹ Arh. St. Buc., *Min. Instr.*, dos. 3744/1857, f. 48, 61. Caimacamul aprobă cumpărarea cu ofisul 1704 din 26 noiembrie (f. 68).

¹⁰ *Ibidem*, dos. 3206/1858, f. 1, 8.

¹¹ *Ibidem*, dos. 3744/1857, f. 157 (ofisul în original). La 21 august, departamentul îl comunica cu nr. 1529 Eforiei (idem, *ibid.*, dos. 3206/1858, f. 9—10).

¹² *Ibidem*, f. 30. Fiind în stare proastă trebuiau reparate cu 3034 lei.

¹³ Arh. St. Buc., *Min. Instr.*, dos. 3841/1857, f. 63.

Ghica, să fie achiziționate și : casa „răposatului Manolache Serghiadis“ la nord de casa Hiotu¹, o alta între casa lui C. Suțu și prăvăliile bisericii Ienei, și aceea a lui Filitti², alături de locul lui Grunau³.

După terminarea lucrărilor de zidărie ale edificiului „Academiei“, Arhitectul Orăscu ridică un plan topografic „cu arătare de proprietățile și stradele ce înconjoară clădirea Academiei“, și face referat către Eforie, la 26 februarie 1862⁴, propunând alipirea la terenul Sf. Sava a trei locuri, numindu-le : „Casa Olarului, casa Chirculescu⁵ și casa Gherman“⁶. În referat se vorbește și de soarta vechii biserici Sf. Sava, care „după pozițiunea locului și după trebuință, urmează a se strămuta din localul unde se află“, căci „niveluția locului o va îngropa“ și apoi legată „cu șine de fier“ cum se vede, n-are nici o soliditate. El propune „reconstrucția bisericii în locul însemnat în planul ce-l alătur“ (inexistent în dosar) și începerea lucrărilor „de aplanare“ cu suma prevăzută în bugetul anului 1860 „pentru terminarea Academiei“. Propunerea din 1862, probabil datorită dificultăților financiare prin care trece statul în această vreme, n-a fost pusă în aplicare și biserica mai dăinuie pînă pe la 1870⁷.

Lucrările de construirea localului Academiei, începute în octombrie 1857 și limitate la facerea fundațiilor, reîncep în primăvara anului 1858 și se desfășoară încet din cauza obiecțiunilor ridicate de eforul Florescu asupra proiectului întocmit de Orăscu, care sînt supuse de către Ghica discuției unei comisii de efori, profesori și tehnicieni⁸. La concluziile acestuia, printre care și aceea că „facultatea de drept ar trebui să aibă clădire aparte“, iar denumirea „Academie“ să fie schimbată cu termenul „Universitate“⁹, arhitecții proiectanți răspund la 28 aprilie că se pot face unele modificări de detalii, fără a se atinge economia proiectului. În același timp ei apreciază că edificiul nu poate fi executat „decît în cel puțin doi ani“¹⁰.

¹ *Ibidem*, dos. 3744/1857, f. 4.

² În planul Jung din colecția Muzeului de istorie a orașului, terenul Filitti figurează la începutul uliței bisericii Ienei, pe stînga, plecînd din ulița Colței.

³ Este vorba de proprietatea unuia din cei doi medici Grunau, Gheorghe (tatăl) sau Adolf (fiul), primul născut la Göttingen în 1785, doctor în 1809, stabilit la București în 1812 ca medic la spitalul Filantropia, căsătorit în 1819 cu fiica dr. Mesitz, decedat în 1852 (cf. V. Gomoiu, *Repertor de medici, farmacisti și veterinari*, vol. I, Brăila 1938, p. 181—2). Acesta — în anul 1847 își avea casa în mahalaua Boteanu. Adolf Grunau, născut în 1821, obține doctoratul în medicină la 1847 și ocupă postul de medic chirurg la Colțea și apoi la Colentina. Moare la Vilsănești-Argeș în 1892 (p. 181).

⁴ *Ibidem*, dos. 3894/1857, f. 11.

⁵ În planul Jung apare un teren Chirculescu pe ulicioara ce vine de la Sf. Sava, la colțul drept ce se formează cu ulița Racoviță vis-à-vis de casa Suțu, partea din fund opusă străzii Colțea.

⁶ Un teren Ghermani, cu construcții, apare în plan pe ulița Ienei, acolo unde se înalță astăzi edificiul Institutului de arhitectură.

⁷ La 23 febr. 1870, arhitecții Orăscu și Burelli întocmesc un deviz de lucrările ce urmează să se execute la „Academie“ în anul 1870, totalizînd suma de 20.000 lei. Se prevăd 300 lei „pentru dărimarea bisericii, dîndu-se materialul“ (Arh. St. Buc., *Min. Instr.*, dos. 124/1870, f. 79).

⁸ Caimacamul dă dispoziții departamentului pentru alcătuirea comisiei la 14 martie (Arh. St. Buc., *Min. Instr.*, dos 3744/1857, f. 109), dar ea se constituie abia la 4 aprilie cu eforii Florescu și Poenaru, profesorii V. Boerescu, C. Bozianu, E. Constantinescu, D. Pavliidi, etc., arhitecții Burelli și Tillay, și arhitecții proiectanți Orăscu, Schlatter și Benisch (*Ibidem*, f. 8—11, 94—96).

⁹ *Ibidem*, f. 133—136, 141—142.

¹⁰ *Ibidem*, f. 128, 148.

Deși se adjudecase lucrarea „arhitectonului” Mihail David și acesta depusese garanția bănească, adusese „din Austria” (probabil din Transilvania) 70 de zidari meșteri „cu tocmeală ca să-i aibă toată vara în lucru” și-și pregătise din vreme „provizia de materialul trebuincios ca începînd la lucru să aibă în destul cu ce lucra pînă este ziua mai mare și mai ieftină la preț”, cum sună o plîngere adresată caimacamului la 22 aprilie, totuși zvonul că „este să se modifice planul” a făcut să se încheapă lucrările abia la sfîrșitul lui aprilie, cînd Ghica dispune în acest sens¹, neacceptînd nici propunerea comisiei de a se înlocui termenul „Academie”².

După rezolvarea problemei structurii proiectului și a contradicțiilor relative la viitoarea organizare a învățămîntului superior, au urmat greutăți de natură financiară, sumele alocate ordonanțîndu-se cu mari întîrzieri³. Pe de altă parte materiale neprevăzute inițial, cum sînt piatra specială și mai ales marmora, cerute de Orăscu în septembrie 1858 prin deviz suplimentar în valoare de 10228 galbeni⁴, urcă cheltuielile și amplifică dificultatea acoperirii lor, mai ales că în octombrie încetează cămăcămia lui Alex. D. Ghica, și conducerea de stat trece asupra cămăcămiei de trei⁵, care se arată preocupată în scurta guvernare de problemele politice și în primul rînd de frînarea luptei maselor populare pentru realizarea Unirii. Abia în vara 1860, domnitorul Cuza aprobă suma necesară plății marmorei și a unui plus de pietrărie pentru asigurarea solidității clădirii⁶.

La 15 octombrie 1859 este numit la direcția școalelor Ioan Maiorescu. Acesta va arăta o energie deosebită în activitatea privind terminarea palatului Academiei. Probabil datorită lui, pietrăria și marmora au fost comandate la o mare întreprindere de lucrări de pietrărie și sculptură din Pesta, a lui A. Gerenday, care face o ofertă la 12 ianuarie 1860⁷.

Pentru a putea contracta cu firma de la Pesta „lucrarea de marmoră și altă pietrărie de Pesta”, cum și pentru cheltuielile de tencuit, pentru uși, ferestre, pardoseală și continuarea lucrării „după contractele anului expirat”, Eforia se adresează ministerului, la 30 martie 1860, precizînd că pentru „a se termina pînă în toamnă edificiul *Academiei celei noi*”, trebuie să i se pună la dispoziție un fond suplimentar de 450.000 lei⁸.

¹ *Ibidem*, f. 116, 119.

² *Ibidem*, f. 148, 168—169. În această chestiune, cf. I. Ionașcu, *Din istoria învățămîntului superior din București în cămăcămia lui Alex. D. Ghica (1856—1858)*, în „*Analele Universității București*”, seria „Istorie”, XII (1963), nr. 30, p. 14 ș. u.

³ În iunie 1858, directorul Eforiei școalelor, Costaforu, solicită departamentului suma de 500.000 lei, care nu se mandatează nici în septembrie, cînd noul director Boerescu e nevoit să repete cererea (Arh. St. Buc., *Min. Instr.*, dos. 3744/1857, f. 156, nr. 1220 din 11 iunie; f. 171, nr. 1874 din 2 septembrie).

⁴ *Ibidem*, f. 173—174, nr. 2147 și 2148, din 1 octombrie. Eforii informează departamentul cu această ocazie că lucrările „Academiei Naționale” progresează și „în toamna aceasta se speră ca să se isprăvească etajul I” (parterul). La 10 octombrie, Ghica aprobă suma solicitată (*ibidem*, f. 175, 177).

⁵ Căimăcămia lui Ghica încetînd ca urmare a Convenției de la Paris, se formează alta din trei boieri: Em. Băleanu, I. Manu și I. Al. Filipescu, primii doi fiind reacționari notorii, adversari îndrîjiți ai Unirii, de unde și practicarea unor metode de silnicie electorală.

⁶ Arh. St. Buc., *Min. Instr.*, dos. 3744/1857, f. 225—226, 239, 251, 264.

⁷ Idem, *ibid.*, dos. 3841/1857, f. 507, 522. Din oferta sculptorului C. Storck, de la sfîrșitul lui septembrie 1861, reiese că piatra provenea din cariera de la Sooscut (*Ibidem*, dos. 3744/1857, f. 612).

⁸ *Ibidem*, dos 3744/1857, f. 283 (rap. nr. 1102).

După trei luni, văzîndu-se fără nici un răspuns, Eforia¹ reveni la 21 iunie, informînd ministrul că edificiul „n-are a se termina în toamna aceasta și *pe calea Colței, studiile se pot începe în 20 sale încă la 1 septembrie viitor*”, însă în devizul inițial nu sînt trecute unele lucrări: coloritul pereților în forma marmorei, decorarea sălii de ceremonii și a intrării principale, mobilarea cu sobe mari de tuci, cu bănci amfiteatrale de stejar și catedre, macadamizarea terenului din jur, ornarea frontonului cu statui de piatră etc.² Toate acestea necesitau un fond suplimentar de 15000 de galbeni. Ministru al învățămîntului era acum C.A. Rosetti. Acesta supune chestiunea în consiliul de miniștri, ai cărui membri reprezenta curentul cel mai avansat din acea perioadă³; se constată că palatul Academiei a costat pînă acum (27 iunie) 2.304.872 lei și se impune să se aprobe suplimentarea, pentru care se încheie un jurnal și un proiect de lege pe care Cuza scrie : „Se încuviințează”⁴.

În august 1860 profesorul Al. Orăscu obține, la intervenția lui Maiorescu⁵, un concediu de 20 de zile de la interne, unde era directorul lucrărilor publice⁶, pentru o călătorie la Budapesta și Viena, în vederea recepționării lucrărilor ornamentale de marmoră și a comandării altora suplimentare⁷. Aceste materiale aveau să fie transportate cu vapoarele pe Dunăre pînă la Giurgiu, de unde trebuiau transportate cu mari dificultăți cu carele la București, neexistînd drum de fier. De aceea la 12 octombrie Maiorescu intervine la interne să se dea dispoziții organelor locale pentru căutarea în satele vecine Giurgiului a unui număr de 350 de cărauși cu care solide, dintre care 40 să poată încărca peste 2000 de ocale⁸. La 14 noiembrie Maiorescu anunța departamentul instrucțiunii că „marmora tocmită la Pesta pentru Academie a sosit acum la Giurgiu” în trei vapoare împreună și cu contractantul⁹. Materialele au rămas în timpul iernii acolo; în februarie 1861 s-a adjudecat transportarea celor 362 „bucăți de piatră” cu 1490 de galbeni¹⁰, dar primul transport, din cauza greutăților financiare¹¹, nu s-a putut face decît în iunie, 11 care sosind la bariera Șerban Vodă la 24 ale acestei luni¹².

Așezarea pietrării importate potrivit proiectului de construcția

¹ Printre efori era și Simion Marcovici propus efor în locul lui G. Costaforu de către Grigore Alexandrescu interimar la instrucția publică, la 10 oct. 1859 cu nr. 2657 și numit de Cuza la 11 oct. cu decretul 448 (Arh. St. Buc., *Min. Instr.*, dos. 2685/1859, f. 1—2).

² Arh. St. Buc., *Min. Instr.*, dos. 3744/1857, f. 316, rap. nr. 1875.

³ N. Goleșcu era președintele cabinetului cu V. Boerescu la justiție, I. I. Filipescu, B. Vlădoianu etc.; au o durată extrem de scurtă (28 mai—5 iulie).

⁴ *Ibidem*, f. 315 ș. u. (rap. nr. 1545).

⁵ Arh. St. Buc., *Min. Instr.*, dos. 3207 c./1858, f. 20, rap. nr. 2249.

⁶ La 27 mai 1860, la propunerea lui Ion Ghica ministru de interne, A. Orăscu este numit „capul diviziei de arhitectură” din direcția lucrărilor publice, iar la 15 iulie, propus de G. Costaforu, titularul departamentului interne acum, Cuza îl avansează director al lucrărilor publice. (Actele originale se găsesc între hîrțile familiei inginer Orăscu).

⁷ Arh. St. Buc., *Min. Instr.*, dos. 3207 c./1858, f. 20. Ca urmare a vizitei lui Orăscu, s-a produs oferta „fabricii de turnare a principelui Salm” din Viena, la 1 octombrie 1860, pentru executarea a 8 coloane „corintiniene” și cu ornamentele capitulurilor, la prețul de 250 florini bucata loco Viena (*Ibidem*, dos. 3744/1857, f. 725).

⁸ Arh. St. Buc., *Min. Instr.*, dos. 3207 c./1858, f. 22, rap. nr. 2855.

⁹ *Ibidem*, dos. 3744/1857, f. 341, rap. nr. 3236.

¹⁰ *Ibidem*, f. 373.

¹¹ De pildă garanția lui Gerenday nu era restituită acestuia nici la 2 februarie 1862 (*Ibidem*, f. 506, rap. nr. 189).

¹² *Ibidem*, f. 381 (adresa finanțelor, nr. 9120, către culte).

clădirii a necesitat un timp îndelungat¹, meșteri specialiști² și două mașini speciale. Localul era gata de roșu încă din toamna anului 1860³, dar „măsurătoarea clădirii de roșu” nu se putea face nici la 7 martie 1861⁴, din lipsa planurilor ce se găseau asupra unei comisii „revizuitoare”, instituite pentru verificarea gestiunii lucrărilor, care nici la sfârșitul lui iulie nu se găsea în situația de a putea restitui aceste planuri și concluziile⁵.

La 2 martie 1861, arhitectul Orăscu prezenta Eforiei un referat cuprinzând situația de cheltuieli efectuate cu înălțarea palatului Academiei, din care rezultă că pînă la acea dată se alocase pentru această impozantă clădire (neîntrecută de nici o alta din București și din toată Țara Românească existentă în acea vreme) suma de 2.766.652 de lei și se cheltuiuse 2.348.541 de lei⁶. Acest fond nu putea însă acoperi toate cheltuielile reclamate de lucrări neprevăzute, de aceea conducerea învățămîntului a cerut, și Camera a votat, un fond suplimentar de 461.780⁷ de lei, din care — potrivit propunerii Eforiei din 29 iulie 1861 — urma să se plătească sculptorului Friederich Schiller realizarea celor 11 cariatide „ce sînt a se așeza în salonul de ceremonie al Academiei”, care costau 319 galbeni sau 29 galbeni fiecare, sumă plătită cu mare greutate în anul 1862⁸. I se mai aproba Eforiei, la 20 septembrie 1861, angajarea sumei

¹ În iunie sosește piatra și marmora. Meșterul Tivald adus din Pesta „pentru lucrarea pietrării și așezarea marmurei de la Academie”, cerea a fi plătit de la 1 iunie la 31 octombrie 1861 (Arh. St. Buc., *Min. Instr.*, dos. 3841/1857, f. 447, nr. 3103 și raportul Eforiei din 24 martie 1862, *ibidem.*, f. 585), dar la 23 noiembrie eforii anunțau departamentul că au sosit „îrînghiile necesare pentru aridicarea și așezarea pietrării”, deci meșterul a trebuit să mai rămînă cîteva luni, pînă la 31 ianuarie 1862, deci 8 luni (*Ibidem.*, f. 514, 615).

² Tivald din nota precedentă, Ernst Heissler etc.

³ La 11 iulie 1861, antreprenorul M. David, care contractase „zidăria de roșu, tencuiala, dușumeaua, facerea hasnalelor”, se plîngea ministerului cultelor că în 1860, Eforia „nu m-a lăsat să săvîrșesc toată tencuiala după contract” (Arh. St. Buc., *ibidem.*, dos. 3744/1857, f. 384), ceea ce dovedește că o parte din local era și tencuită în toamna 1860 și întreruperea lucrărilor venea în urma instituirii comisiei de verificare de care se va vorbi. La 5 decembrie 1860, vornicia (primăria) orașului intervenea la departamentul cultelor să se încredințeze lui Ioniță Șerban, „starostele de argintari” lucrări de „zugrăvit” la Academie (*Ibidem.*, f. 349—350, adresa nr. 11112). Dar s-au adjudecat lucrările de așezatul sobelor și „zugrăvitul” unor încăperi din Academie „în care s-a permutat cancelaria Eforiei și două clase superioare din Gimnaziul Sf. Sava”, desigur din toamna 1861, asupra antreprenorilor Solomon Gold și Zisu Spiner, care aveau de primit la 8 februarie 1862 încă 7895 de lei (*Ibidem.*, f. 508, raportul Eforiei nr. 245).

⁴ Arh. St. Buc., *Min. Instr.*, dos. 3744/1857, f. 379, adresa nr. 633.

⁵ Comisia era alcătuită din Ion Otetelișanu și arhitecții I. I. Melic și D. Berindei (*Ibidem.*, f. 371, adresa nr. 275). Din adresa Eforiei către departament, din 22 iulie 1861, se vede că planurile fuseseră date comisiei de „aproape 9 luni de zile”. (*Ibidem.*, dos. 3841/1857, f. 382, nr. 2035), deci această comisie a început să funcționeze din noiembrie 1860. În acest an, la 19 noiembrie, directorul I. Maiorescu trimitea departamentului școalelor trei dosare și două suplimente din anii 1857—1860, cum și patru planuri. (*Ibidem.*, dos. 3744/1857, f. 347, rap. nr. 3303). La 25 noiembrie, arhitectul diriginte Orăscu, întrebât de Eforie, explică cum s-au executat și plătit lucrările efectuate (*Ibidem.*, dos. 3841/1857, f. 26).

⁶ *Ibidem.*, dos. 3841/1857, f. 316.

⁷ *Ibidem.*, dos. 3744/1857, f. 544, adresa nr. 2612.

⁸ La 20 ianuarie 1862, Eforia intervenea la departament să se achite sculptorului Schiller suma de 3150 lei pentru cariatide (*Ibidem.*, f. 481, adresa nr. 120), care la 11 ianuarie adresase o plîngere că de patru luni n-a primit un ban, că vremea pierdută cu alergăturile „este pentru noi meseriașii un adevărat capital pierdut”. (*Ibidem.*, dos. 3744/1857, f. 482). La 7 februarie 1862 și lucrătorii ce lucraseră la așezarea pietrării se lamentau pentru neplata sumei de 2082 lei pentru munca prestată de la 30 septembrie — 13 octombrie (*Ibidem.*, f. 507—508).

de 1600 de galbeni din fondul votat pentru realizarea statuiilor de la frontonul Academiei¹. Eforii se adresează lui Carol Storck, artist-sculptor, care se obligă prin contractul de la începutul lui octombrie să execute 19 statui în „bas-relief în frontonul Academiei“, precizînd că „timpanul frontonului va fi lucrat cu pietrăria de la Soscut, adusă de la Pesta“; fiind în aceasta cîteva pietre subțiri se obligă a le înlocui cu pietre de Rusciuc. Va pregăti modelele în iarnă, iar cu venirea primăverii va începe sculptura, întreaga lucrare putînd fi gata la 31 august 1862². Înainte de data fixată pentru terminarea lucrării anterioare de 1600 de galbeni, pentru care acceptase să fie chezaș dr. C. Davila, de a cărui apreciere și prietenie se bucura, sculptorul Storck face un nou contract, la 29 mai 1862, pentru realizarea, în schimbul sumei de 900 de galbeni, a „acroteriiilor frontonului clădirii Academiei ... cu 6 capiteluri de pilaștri corespunzători capitелurilor coloanelor de sub fronton“, cele 3 acroterii constînd din două figuri la marginile de colțuri „și marca asupra triunghiului“, iar capitелurile fiind în stil ionic. Acestea vor fi executate în piatră de Rusciuc, pe care artistul și-o va procura, și vor fi ridicate cu „mașinile“ Academiei. Fiecare piesă va fi artistic executată și „din o singură bucată“. Va începe lucrarea imediat, ca în vară să treacă la sculptură; va preda-o în termen de 8 luni de la încheierea contractului, pe chezașia aceluiași dr. Davila³.

În afară de lucrările ornamentale, rămîneau să se execute altele exterioare și interioare, printre care și scările. Pentru acestea eforii solicită departamentului, la 16 aprilie 1862, suma de 30.000 lei⁴. În această primăvară arhitecții Schlatter și Kuhnovski, avînd în sfîrșit dosarele și planurile localului, fac măsurătorile și constată că „zidăria clădirii Academiei Sf. Sava“ reprezintă un volum de 1471 stînjeni cubici și să se plătească antreprenorului potrivit acestui calcul⁵, ceea ce nu s-a realizat nici în iunie⁶ din pricina dificultăților financiare, care făcuse să se tărgănească această construcție cinci ani și încă nu se putea spune că era gata⁷, cum o dovedește faptul că inaugurarea oficială a acestei monumentale clădiri s-a făcut după trecerea altor șapte ani, în decembrie 1869. Cît privește amenajarea pieței, bulevardului și aleilor din fața localului, aceasta nu se putea realiza atîta timp cît cu greu se găseau fondurile necesare construcției palatului Academic. Așa se explică cum casa Hiotu, cumpărată în 1857, exista încă în 1862, adăpostind școala primară din

¹ Arh. St. Buc., *Min. Instr.*, dos. 3744/1857, f. 613, adresa nr. 2390 din 12 septembrie, 614.

² Arh. St. Buc., *Min. Instr.*, dos. 3744/1857, f. 612. Contractul apare nedatat, însă fiind înaintat de Eforie la 4 octombrie 1861, poate fi socotit ca fiind alcătuit la sfîrșitul lui septembrie sau începutul lui octombrie. În 1862 eforii menționau printre contractanții din anul 1861, care nu-și primiseră încă banii și pe Storck, cu 50.400 lei „pentru facerea unei compozițiuni de statui în basorelief la frontonul Academiei“ (*Ibidem*, f. 539, hirtia nu-i dată, dar probabil fu alcătuită după 31 august, cînd lucrarea trebuia să fie gata).

³ *Ibidem*, f. 763. În anul 1878, C. Storck își avea atelierul de sculptură în strada Griviței (fostă Tirgoviștei) nr. 18 (actuala Calea Griviței) (v. *Calendarul Progresului pe anul 1879*, București, p. 95).

⁴ Arh. St. Buc., *Min. Instr.*, dos. 3744/1857, f. 642, adresa nr. 780.

⁵ Arh. St. Buc., *Min. Instr.*, dos. 3744/1857, f. 643, referat nr. 40.

⁶ *Ibidem*, f. 787.

⁷ La 26 aprilie 1863, ministrul instrucțiunii Tell comunica celui de la agricultură, comerț și lucrări publice că în bugetul de la 1 aprilie s-a prevăzut suma de 150.000 lei pentru terminarea localului Academiei și cerea deviz (*ibidem*, dos. 3207 c/1858, f. 78).

culoarea de roșu¹. Aici ministerul intenționa ca în toamnă să transfere gimnaziul Matei Basarab², înființat prin jurnalul Eforiei nr. 138 din 14 noiembrie 1859, fapt pe care arhitectul Orăscu îl consideră nerealist, clădirea fiind „rea” și propunând construirea unui local nou „pe locul Academiei despre strada Colței”, fără să se gândească totuși la un plan de perspectivă.

Apariția unui articol în „Buciumul” lui Bolliac din 27 martie 1863 relativ la localul „Academiei Naționale ce se construiește la Sava”, în care se arată că grinzile au început să se rupă și chiar zidurile și tavanele să crape, face ca ministerele de lucrări publice și de instrucțiune publică să numească o comisie care să cerceteze situația și să refere³. În componența ei intră, din partea lucrărilor publice, arhitecții Al. Costinescu și Tillay, iar din partea ministerului instrucțiunii, arhitecții Gaetan Burelli și D. Berindei⁴. Comisiei i s-a pus la dispoziție o sală la „Academie” și proiectul⁵. După o lună, ministrul Tell comunică celui de la lucrări publice că comisia nu poate lucra, Berindei și Orăscu ne reprezentându-se la ședințele fixate, iar Tillay motivându-și absența⁶. În luna mai participă și Tillay, alături de Costinescu și Burelli, dar nu pot intra în fond, planurile fiind trimise la lucrările publice⁷. Apoi chestiunea rămâne în suspensie până la 23 octombrie, când D. Bolintineanu, noul ministru al instrucțiunii în cabinetul condus de M. Kogălniceanu, se adresează celui de la lucrări publice cerându-i să numească o comisie de „bărbați speciali”, care să examineze „starea stricăciunilor” de la edificiul Academiei⁸. În afară de Costinescu și Tillay, este numit și M. Capuțineanu, fost elev la Sf. Sava, secția de inginerie, apoi bursier la Paris, acum directorul școlii de arte și meserii. În urma revenirii lui Bolintineanu, numește și ministerul de interne din parte-i, la 17 decembrie, pe arhitectul I. Melic, fixând data de 10 ianuarie 1864 pentru verificarea situației⁹. La 8 ianuarie se stabilește noua componență a comisiei „de anchetă”: A. Costinescu de la lucrări publice, I. Melic de la interne¹⁰ și G. Burelli de la instrucțiune¹¹. Comisia se întrunește de mai multe ori, iar la 31 ianuarie, în lipsa lui I. Melic, încheie un proces verbal¹², în care consemnează „rezultatul cercetărilor și vizităților parțiale”, constatându-se în ce privește starea edificiului, următoarele:

¹ *Ibidem*, f. 710, adresa Eforiei nr. 970 din 3 mai 1862. Până a nu trece casa Hiotu în stăpînirea statului, ea fusese închiriată de V. Hiotu lui Iorganda, care avea un pension. În urma unei furtuni, care i-a dărîmat porțile și împrejmuirea, el solicita Eforiei la 27 septembrie 1857 să repare stricăciunile (Arh. St. Buc., *Min. Instr.*, dos. 4008/1854, f. 28).

² *Ibidem*, dos. 2666/1859.

³ Arh. St. Buc., *Min. Instr.*, dos. 3207 c 1858, f. 58 („Buciumul” nr. 23, data menționată; Ministerul lucrărilor publice numește comisia cu nr. 2985, din 27 martie).

⁴ *Ibidem*, f. 59, adresa nr. 9926 din 30 martie.

⁵ *Ibidem*, f. 72, adresa min. instr. din 25 martie.

⁶ *Ibidem*, f. 78, adresa nr. 12540 din 26 aprilie.

⁷ La ședința din 10 mai 1863, Orăscu n-a venit pentru a da lămuririle necesare, iar la 27 mai, ministerul instrucțiunii cere planurile de la lucrări publice. (*Ibidem*, f. 90 și urm.).

⁸ *Ibidem*, f. 124, adresa nr. 30456.

⁹ *Ibidem*, f. 131, decizia nr. 2300.

¹⁰ Arh. St. Buc., *Min. Instr.*, dos. 562/1864, f. 2, nr. 399.

¹¹ *Ibidem*, f. 1. La 17 decembrie 1863, ministerul instrucțiunii cu nr. 35655 anunța pe Burelli că lucrările comisiei „pentru inspectarea edificiului Academiei Sf. Sava vor începe la 10 ianuarie și trebuie să fie în București la 5 ian. 1864.

¹² *Ibidem*, f. 5—6. Îscălesc nunai Costinescu și „Burely”.

1. Zidurile sînt solide, după cum se observă din părțile încă netencuite, doar la arcadele de deasupra ușilor se văd unele crăpături, ce nu afectează însă soliditatea clădirii; alte crăpături în interiorul edificiului, aripa dreaptă, iarăși nu periclitează edificiul.

2. Tencuielile pereților și mai ales ale plafoanelor sînt rău executate, materialele au fost bune, dar neîngrijit și în grabă lucrate, cu nisipul necernut, cu șipci prea late pentru plafoane.

3. Grinzile plafoanelor sînt subțiri în raport cu lungimea și prea distanțate între ele. Sînt de brad plutit, expuse alternativ la umiditate și uscăciune înainte de a fi întrebuințate la construcție, și cariate, iar la capete putrede. „Inturile“ ulterioare la grinzile „etajului superior“ sînt făcute „fără artă“.

4. Dușumelele sînt din scînduri de brad prea înguste și ondulate.

5. „Invelișul e construit fără artă și calcul“. Lemnăria pare cariată. Îmbinările lemnelor nu corespund „regulelor de construcție“, iar „fierul alb“ al acoperișului e pe alocuri prost lucrat, lăsînd pătrunderea ploii și zăpezii.

6. Scările sînt slabe că abia ar satisface o casă particulară, nu un edificiu cu „mari frecvențări, mai cu seamă la cazuri de solemnități“. Cele două scări de lemn ale aripilor se reazimă pe grinzi cariate și oscilează „la sguduirea unui singur individ“.

Propun să fie însărcinat un arhitect care să facă un „proiect detaliat de toate lucrările necesare la repararea și consolidarea edificiului“.

În februarie 1864, raportul comisiei devine public, apărînd în „Monitor“¹, iar la 4 martie D. Bolintineanu propune lucrărilor publice ca în comisia de cercetare, pe lângă arhitecții Melic, Costinescu și Burelli, să mai intre și Tabay, Berindei, Capuțineanu „pentru a da o mai mare autoritate acestei lucrări și spre a se putea convinge chiar d. Orescu, arhitectul dirigent al Academiei despre reaua construcție și prostul material întrebuințat“. La 6 martie, ora 12, arhitectul Costinescu să fie prezent la Academie și dacă Orăscu nu vine timp de două ore, să se înceapă lucrarea fără el². La 11 martie Bolintineanu trimite lui Burelli „comptu general de sumele cheltuite cu clădirea Academiei“, iscălit de A. Orăscu, Cernovodeanu și Lambru Vasilescu³. În sinul comisiei s-au ivit serioase divergențe, unii membri fiind de acord cu explicațiile și argumentarea lui Orăscu, printre aceștia numărîndu-se și Tabai, membru nou al comisiei, care — după opinia lui Burelli din 16 martie — a prezentat un raport scris în favoarea lui Orăscu, „purtînd mai mult un caracter de scriere de avocat decît de un raport al unui om tehnic“⁴. După trei luni de zile, Bolintineanu se adresează ministrului lucrărilor publice spunînd: „mi-am făcut deplina convingere despre imposibilitatea de a putea utiliza acest edificiu în starea în care se găsește“ și propunînd să se ia măsuri pentru îmbunătățirea și terminarea lui, în care scop să fixeze un arhitect-diriginte și acesta cu Burelli să treacă la lucru⁵. La 30 iulie se comunică

¹ *Monitorul, jurnal oficial al Principatelor Unite romine*, nr. 40 din 19 februarie, p. 173.

² Arh. St. Buc., *Min. Instr.*, dos. 3207 c/1858, f. 144.

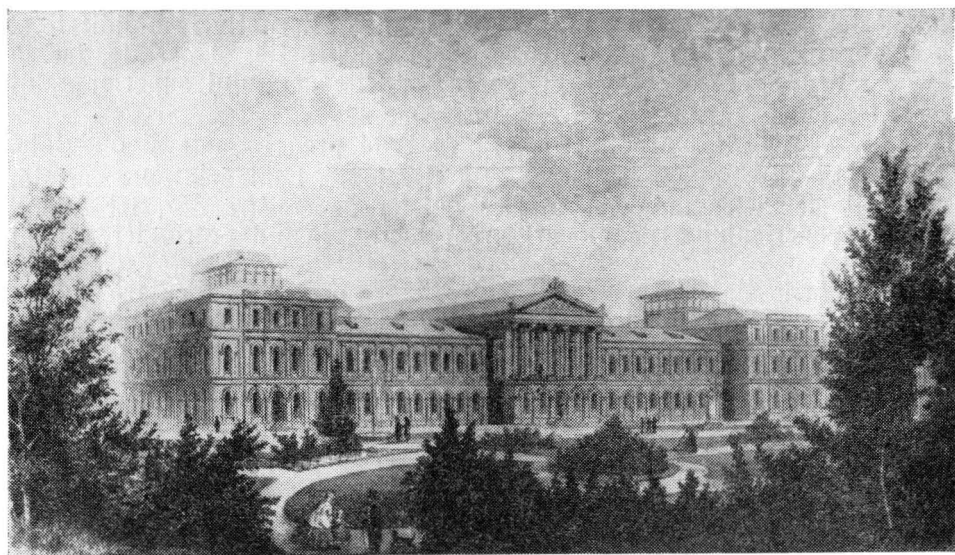
³ Arh. St. Buc., *Min. Instr.*, dos. 562/1864, f. 14, ord. nr. 1154.

⁴ *Ibid.*, f. 29, raport nr. 68.

⁵ *Ibid.*, dos. 3207 c/1858, f. 150, adresa 19367 din 16 iunie 1864.

de Bolintineanu lui Burelli că ministerul lucrărilor publice a numit pe A. Costinescu¹ ca împreună să întocmească „programul necesar pentru îmbunătățirea și terminarea edificiului Academiei”², în care avea să-și înceapă activitatea Universitatea din București, înființată de domnitorul Cuza și de Bolintineanu chiar în prima decadă a acestei luni.

Prin realizarea monumentalei clădiri — concepută în perspectiva dezvoltării învățământului superior în a doua jumătate a sec. al XIX-lea și

*Perspectiva fațadei clădirii Universității din București, proiectată în 1857 de arhitectul Alex. Orăscu
(Acuarelă în secția de stampe a Bibliotecii Academiei R.P.R.)*

în primele decenii ale secolului actual, despre care Vasile Boerescu, directorul general al școalelor, spunea cu satisfacția omului de școală progresist, la festivitatea de închidere a anului școlar, din ziua de 29 iunie 1859: „Pe ruinele Sf. Sava, acest loc atât de scump oricărui român ce știe puțină carte, se aridică cu iuteală palatul Academiei române; a venit timpul când și instrucțiunea să-și aibă un palat”³ — socotim că arhitectul-inginer Al. Orăscu și-a înscris numele printre oameni devotați progresului științific și cultural în România.

¹ Acesta este probabil tânărul moldovean care pleacă la studii în 1834 la Viena împreună cu Anastase Fătu, T. Stamatii, A. Vellini etc. și aveau corespondent pe Zenovie Pop (N. Iorga, *St. și doc.*, V, p. 111—112). Este se pare tatăl lui E. Costinescu.

² Arh. St. Buc., *Min. Instr.*, dos. 562/1864, f. 30, ord. nr. 21208.

³ Cuvînt rostit de directorul școalelor V. Boerescu la împărțirea premiilor din anul școlar 1858—1859, București, imprimat (p. 3). (cf. Arh. St. Buc., *Min. Instr.*, dos. 3037/1858, f. 62—63).